

Deur ut stinkrioel fan Sneek

Hendrika Couperus, su hyt Riekje offisjeel. Ut is har sundachse naam. Har doopnaam. Gyneen sei oait Hendrika teugen har, mar in un fergeelde krante-adfertênsy, dy't Riekje útknipt het staat tòch echt dat der op 22 april 1931 un welgeschapen dochter geboaren is in ut gesin fan Sjouke Procee en Antje de Jong. Un welgeschapen dochter, dat wú allienech mar sêge dat Riekje gezond op 'e weareld komen was.

Helemaal nyt su fanselfsprekend, want toen Riekje geboaren wurdde, overleden der ok un heel soad kyndes tidens òf kort na de geboarte. Riekje har moeke kreech dertien kyndes! Fan dy dertien kyndes binne der fier overleden. Riekje was de fierde fan de negen kyndes dy't wel in leven bleef. Dat sij in Oudega, un klein dòrpke in de buurt fan Drachten, geboaren is dêr weet Riekje niks mear fan. Dat kan se har nyt goëd mear herinnere.

Hat fader dêr un groate slagerij had, dat is te lang leden foar Riekje om dêr un beeld bij te hewwen. Se was nòch mar negen maanden toen har ouders ferhúsdan naar Earnewoude. Pappe, dy't deur Riekje heit noemd wurdde, had in Earnewoude un krúdenierswinkel, mar hij was ok gewoan slager, parlefinker en groënteboer. As parlefinker ging heit in un boatsje bij de skippers langs. Hij was dus krúdenier op ut water.

Dat har heit slager was weet Riekje har nòch heel goëd te herinneren. Achter de winkel was un hok en in dat hok wurdden de farkens slachten. Dy beesten gilden dan écht as un speenfarken foardat se slacht wurdden. Later ferhúze de ouders fan Riekje naar Toppenhúzen, mar dêr bliëve se nyt su lang woanen.

At Riekje negen jaar is dan wurdt der ferhúsd naar Sneek. Riekje weet ut nòch as de dach fan gister. De ferhúzerij ging per boat, teminsten ut húsraad wurdde met un boat ferfoerd. Ut was wel un gekke núvere dach. Heel Nederlaan staat op dy dach in 'e braan: 10 mei 1940! Op dy datum falt ut Dútse leger fan Adolf Hitler Nederlaan mòrrrens al heel froech binnen: De Tweede Weareldoarlòch begint. Riekje en dy komme an de Singel in Sneek te woanen, dat was toen nòch un open stadsgracht. Later hewwe se dy gracht dempt, mar ut hyt dêr nòch altyd fan Singel. Eigenlek súden je fan Gedempte Singel sêge mutte. At Riekje un meiske fan un jaar òf dertien is, dan beleeft se un angstech aventuur met har broer Sikke. Se weet dat ferhaal nòch presys te herinneren.

“ Ik ging un soad op en út met oans Sikke. Hij was un bitsje ouwer as ik en wij konnen heel goëd met mekaar opskiete. Myn twee oudste sussen, Jantsje en Froukje, trokken feul mear met mekaar op. Dy wúden mij der as jonger suske blykber nyt bij hewwe. Sikke wel. Met Sikke konnen je de gekste dingen beleven, hij was nergens benaud foar. Hij durfde alles. Toen we nòch in Toppenhúzen woanden, klom Sikke op un middach bij ut dak fan de kerk op. Hij wú ut haantsje op 'e toren even fan dichtbij siën.

Earder in Earnewoude had ik ok al us un gek aventuur met um beleefd. Op un sundachmiddach, we hadden oans moaie klearen an, nam Sikke mij met naar de slús. We klommen boven op de slúsdeuren. Dat was levensgefaarlek. De minsen dy't ut sagen durfden niks te sêgen omdat se bang waren dat we dan fan dy hoge deuren afkúkele konnen en ferdrinke súden. Gelukkech gebeurde dat nyt.

Ut angstechste aventuur met oans Sikke beleefde ik toen ik un jaar òf 13 was. Oans fader ferhuurde boaten en kano's an ut Kleinsaan in Sneek. Gyn gewoane kano's mar fan dy moaie Amerikaanse kano's. Der was ok un roaien één bij dy't fader an de klanten ferhuurde. Op dy bewuste middach sat Sikke in dy Amerikaanse kano en peddelde wat deur ut water fan ut Kleinsaan dêr't we dus woanden. ' Hé Riekje, gaast met un endsje te peddelen ', froech Sikke. Ik durfde ut eigenleks nyt su goëd om bij Sikke in de kano te gaan sitten. Ik deed ut tòch, want at Sikke der bij was hoefden je nooit bang te wezen. Sikke durfde alles. Echt alles!

Toen ik éénkear in de kano sat, begon Sikke te peddelen. Ik moest ok un peddel pakke en su peddelden wij tegare ut water fan ut Kleinsaan af. We gingen richting de Súpmerk. Ik fon dat altyd un gekke naam, want ik docht dat de minsen dêr allemaal súpten. Sikke fertelde dat súp gewoan karnemelk was en dat de boeren dêr hun súp an de Snekers ferkochten. At we bij de Súpmerk ankomme seit Sikke dat we naar de Wip toefare salle. Dat is mar un skytendsje, ut stelde helemaal niks foar. ' Ik weet un heel spannend tòchtje, we gaan sumeteen ut rioal in, dat binne de oneraardse gangen fan Sneek. Je komme der altyd wear út ', skepte dy gekke Sikke op.

Ik durfde niks te sêgen, bleef moai achter Sikke in de kano sitten. Foardat ik der erch in hew, sitte we al in ut rioal, un groate brede buis. Ut swarte water in de buis stinkt alderfreeslekst. Je siën gyn haan foar ogen. Ik begin un bitsje te skreien, earst sachtsjes mar dan lúder. Ik gil ut op laatst út. Sikke seit dat ik un bange broekjeskieter bin en dat ut allemaal goëd komt. Ik hew ut gefoël dat ik in un oneraardse gròt sit, dêr't je nooit wear útkomme. Ik hou op met gúlen, want dat klinkt heel eng in dizze kouwe buis onder de groan. Miskyn kwamen we nooit mear thús!

We peddele mar deur en de kano glydt nòch altyd over ut swarte water. Ik foël spinnedraden langs myn foarhoofd. Kleverech en plakkerech spinnerach. Groate swarte spinnen dy't ferstopperstje speule in myn lange melkboerehonnehaar.

Dan gil ik inenen tòch wear. Der sit un beest op myn skoat, un groot beest, ik foël ut hartsje fan ut beest kloppen. Ut feltsje fêlt glad an. Ik raak de snòrharen an. De lange sturt. Grizelech! Sikke begint te lachen en pakt ut enge beest fan myn skoat. Mustou nou su skreeuwe om un ratsje? Hier ik hew um al bij syn bealechje, dou machst um wel even aaie, hij doët niks. En Sikke houdt de rat flak bij myn gesicht. Ik bin doasbenaud. Gelukkech goait Sikke de rat in ut water. ' Plons 'en fut swemt ut beest. Ik fyn ut werklek monsters, Sikke en dy swarte rioalrat.

We fare deur, mar inenen is ut bonk. We lêge stil en kanne gyn kant mear út, nyt foarút en nyt achterút. En ok nyt naar links òf rechts. We sitte klem in ut rioal fan Sneek. Ut is nacht om oans heen. ' We sitte loof ik klem ', seit Sikke. ' We mutte hier de bòcht om, dan komme we aansens út op de Westersingel '.

‘ Toe nou Sikke dou must de kano losmake, toen nou jonge ’. Gyneen weet wêr’t wij binne. Sikke stapt met één foet út de kano en begint te drukken, hij puft en hij doët. Inenen skiët de kano los en wij driëve wear.

Ik begin wear te gúlen, mar nou fan blydschap. In de ferte siën ik licht, we binne der hast. Dêr is de Westersingel. Sikke seit dat we wel teruchpeddele kanne. ‘Nee, Sikke asjeblyft nyt Sikke ’, gúl ik. Sikke lacht de tannen bloat. ‘ We hewwe tòch un moai tòchtje maakt fanmiddach. Dou must nyt su’n bange broekjeskiter weze je. Dit fergeest dyn hele leven noait wear! ’

At we avens thúskomme seit oans moeke dat ik der nyt útsiën. ‘ Wêr hewwe jum tòch sitten? Wat stinke jum naar rioal water en blauwe jeiter. Dou hest de spinneraggen in dyn haar sitten. Klearen mar út en in de tobbe. Ut kan wel met koud water. Hier hest wat groëne seep. Musty mar goëd wasse! ’

Henk van der Veer